

Prologus galeatus sancti Hieronymi

tres: hebreā q̄ vigintiduas. c Testat. Sz qd ad rē si iste duę lingue sc̄ syra et chaldaica habet vigintiduas l̄ras: Mū qd p b̄ pb̄at q̄ lingua hebreā habet vigintiduas l̄ras: Dicimus q̄ sic: qz iste duę p̄p̄t ab hebreā: Forte in modo p̄nūciādi. Unq̄ l̄ras h̄nt lingue ille: tot necesse ē eē apud hebreos. d Nam et ipi r̄c. Ostendit quo affinis: quia ipsi habet vigintiduo elemēta. e

Eodē sono: id est p̄nūciātiō: f Sed di uer characteri. i. si gnis vel figuris: q̄ eo dē mō p̄nūciāt: sed di uersis figuris scribūt.

g Samaritani r̄c.

Aliter p̄bat idē: q̄ sa-

maritani totidē et eisdē

l̄ris vñt: De q̄b̄ cō

stat q̄ si alijs q̄ hebrai

cis l̄ris scribūt. Mā sa-

mariā: id ē regno dece

tribūni vastato a salma-

nas rege assyriō: et

dece tribub̄ captiuas

et vitra mótes caspios

collocatis: rer assyriō/

rū ex diuersis gēnibus

misi in samariā icolas

q̄ terrā colerēt: ne in so-

litudinē hieret: q̄ nesci-

entes tr̄ illi legitima-

a bestijs necabāt: q̄d

rex assyriō compiēs-

sinto consilio: misit ad

eos q̄dā de sacerdoti-

b̄ hebreōz: q̄ docerēt

illos legitima tr̄: Illi

aūt receptorū tñ pen-

tateuchum moysi: et iō

l̄ras hebreōz in sc̄ptis

suis adhuc retinēt. Sz p̄ reuersionē iudeoꝝ d̄ babylonica ca-

p̄tuitate in regatione bibliothecē cōbustē a chaldeis: esdras

quādā nouas l̄ras inuenit: et q̄dā mutauit q̄ nimis aspe sona-

bant: Et h̄ est q̄d dicit: Samaritani r̄c. Et nota q̄ isti samari-

tanī circūcisionē recipiūt: et tñ colūt idola. h Et apicib̄:

Tūlis siue l̄raz sumitab̄ quib̄ distinguit l̄rz fin diuersos

stus. Mā alī est apex huī l̄rz. A. q̄n est littera capitalis: alī

q̄n est i medio dictiōis: alī q̄n est in fine. Proprie aūt apex d̄i

nonula quedā q̄ vice l̄rz fungit: q̄ a pueri d̄i titul̄: Et sic acci-

p̄t Matth. v.c. vbi d̄: Amē dicovob̄ iota vñū aut apex vñ̄

nō p̄terib̄ a lege donec oia fiāt. i Post captā hiero-

so. a nabuchodonosor. iii. Reg. xxv. k Sub coroba-

bel. i. Esdr. i. et. ii. l Alias litteras: a litteris moysi.

Uloꝝ tñ eisdē litteras habuerūt iudei et samaritani et easdem

figuras. m Characteres: id ē figure. n In libro q̄z

numerop̄. Q.d. huic numero l̄raz respōdet numerus sacer-

dotū et leuitaz: Quia sic vigintiduę litterę sunt: sic vigintiduo

milia sacerdotū et leuitaz cōputant Numeri. iii. f. o Sup-

putatio: id est nūeratio. p Sub censu: id est sub nūera-

tio: qua sacerdotes et leuite recēsti. p p̄mogenit̄ dati sūt do-

mino: q̄si censu a filiis israel. Uel sub censu: id est sub nūera-

tio: in qua censu soluebat p̄ capitibus singuloꝝ: vt legitur

Exo. xxx. b. Prior expositio verior est. Mystice hoc dī: q̄

per hunc: id est vigintiduo: dāt intelligi q̄ sacerdotes et leuite

debent intelligere vigintiduos libros veteris testamēti. Wil-

le en p̄fectus est numer̄. q Domē dñi tetragrāmatō.

Dicerat q̄visq̄ ad esdrā fuerūt ijdē characteres l̄raz apud he-

breos et samaritanos: sed esdras quādā nouas l̄ras inuenit: et

q̄dā mutauit p̄pter sonū cap̄ difficile: qbus iudei mō nō vñ̄.

tur: h̄ antiqtus vteban̄: Et h̄ patet vt dicit Hieroꝝ: q̄ nomē dei tetragrāmaton illis antiq̄s l̄ris scriptū vñq̄ hodie in grec̄ voluminib̄ iuenit. Nomē dei tetragrāmaton est: qd̄ i lamia aurea q̄ erat in frōte pontificis qñ accedebat ad sacrificiū: q̄ tuor l̄ris scribebat: q̄ sūt l̄e: qd̄ interptat iste: Both: qd̄ iter-

ptat p̄ncipius: l̄eth: qd̄ interptat passio: Uau: qd̄ interptat vi ta. Unq̄ illud nomē so- nat: p̄ncipiū vñtē pas- siōis iste. q. d. iste p̄o- tifer: id est figuratus p̄ illū sc̄z christ̄: ē p̄nci- piū. i. auctor vñtē spū alis siue grē: passiōis: id est per passionē.

r Sed et psalmi. Adhuc oñdit q̄ vigi- tiduę l̄fe erat apd̄ he- breos: per qñq̄ psal- mos q̄ p̄ alphabetum hebraicū scribunt sc̄z tricesimussxt̄: Noli emulari: Et cētesim⁹ decim⁹: Lōfitebor ti- bi domine i toto corde meo in cōsilio iustorū r̄c. Et cētesim⁹ vnde- cim⁹: sc̄z Beat⁹ vir q̄ timer dñm. Et cētesim⁹ decim⁹ octau⁹: Būt̄ imaculati. Cēte- sim⁹ q̄dragesim⁹ q̄r- tus: Exaltabo te de⁹ me⁹ rex. H̄i psalmi di- stincti sūt p̄ alphabe- tū: nō tñ q̄libet istorū psalmoꝝ distinguit p̄ oēs l̄ras: h̄ qdā. l. Lō- fitebor. Unq̄ Blo. ibi dicit: Iste psalm⁹ ē p̄

m̄ eoꝝ q̄ p̄ oēs l̄ras alphabeti scribit. Alij vo p̄dicti scribunt p̄ l̄ras alphabeti: h̄ nō p̄ oēs. Qd̄ q̄ hic dicit: Oz q̄z diuer- so scribant̄ metro: tñ eiusdē nūeri. i. vigintiduari l̄raz texunt̄ alphabeto: cōposite debet intelligi. Et ē sensus: p̄ hos psalmos p̄t. pb̄ari. xxii. l̄ras fuisse apud hebreos. Et qd̄ d̄r q̄ psalmi scribant̄ metro: intelligēdū ē apud hebreos. Unq̄ psalteriū lyrici cōposuere pedes: h̄ apd̄ nos nō potuit seruari metrū: nec ordo l̄raz. s L̄usdē n̄i. xxi. l̄raz. t La- métatiōes: supple sub. xxii. l̄ris descepte sūt. Etia quodlibet de quattuor alphabeti sc̄ptū ē sub vigintiduab̄ l̄ris. v Et oratio: q̄ vñtimo ponit i Hieremias: t̄ icipit: Recordare dñe r̄c. xiii q̄ ait: Prouer. vlt. b. y Eisdē alphabetis: id ē eisdē l̄ris alphabeti et totidē. z Elēl incisioib̄: Qui- dam exponit: id ē breuib̄ clausulis siue sentētis. Sed qd̄ ad rem de breuib̄ clausulis siue sentētis: Ideo alit p̄t exponi vt dicat incisioib̄ i. l̄ris. Et h̄m hoc vel ponit expositiū p̄ id est. Et q̄ l̄rz dicant incisioes: p̄ illud Ouidij: Sc̄pta so- roz fuerat: vñū ē delere sororē: Verbaꝝ correpti icidere talia c̄ris. a Porro r̄c. Aſſignat Hieroꝝ alia quenātia int l̄ras alphabeti et libros veteris testamēti: Quia sic qñq̄ l̄rz apud hebreos s̄t duplices: ita et qñq̄ libri. Dicūt aūt l̄rz duplices: nō eo mō q̄ apd̄ nos d̄r. t. duplex plonās: h̄ q̄z dupl̄r̄ scribūt. Uno mō i p̄n⁹ dictiōis: Alio mō i medio vñ̄ i fine. Silt̄ qñq̄ libri dicunt̄ duplices apud eos: q̄z q̄libet eoꝝ cōtinet duos li- bros. Samuel q̄ p̄tinet p̄mū et sc̄dm libȳ Regū: Et malachim q̄ cōtinet tertiu et q̄rtiu Regū. Dibrahaimū q̄ sonat verba dierū fin hebreos: h̄m grēcos Paralipomenon. i. residuoꝝ: Esdras: Hieremias cū lamētatiōib̄ i. q̄ p̄ uno libro cōputant. b Et eoꝝ initij. i. illis. xxii. elemētis siue l̄ris: oīs vox hu-

Quid⁹ lib. 9.
Metamorpho-
ses.

Prologus galeatus sancti Hieronymi

manu scribitur et forma-
tur. Et dicuntur initia
quae ex eis initia; id est co-
ponit vox humana. I. articulata.
Tunc sic descri-
bitur: Littera est minima
per voces compoſite. Uel
littera dicuntur initia vocis
humanae: quae pueri primo
eas discunt. b. M. apud e. Nec et cō-
ps p̄em: ubi ostendit
ordo librorum sūm hebreos.
c. Bereschith: quod sonat: in principio.
Sic enim incipit librum quē
nos dicimus Benesim: eo quod de mūdi genera-
tione agit. d. Elle
simoth: sonat: hęc sūt
noia. Sic incipit Exo-
dus: quod latine dicitur exi-
t. e. Eliajkrz: sonat: et
vocatur: hic est Leuiti-
cus. i. offertori latine
sive sacrificatiuus. f.
Elidabber: sonat et
locutus: hic est liber Au-
meri. g. Elle had-
borum: sonat: hec sūt
verba: hic est Deutero-
nomiū: id est scđa lex: id
est scđo iterata. h. Edo-
pingū: id est sociant.
b. Quē nos regno
rū: quod agit de duobus
regnū. i. de regno dua-
rū tribū: quod dicitur regnum
Iuda: et regno decē tri-
bū: quod dicitur regnum Isrl.
Sed quod ista duo regna
erāt vni regnum. i. vni
regnum. i. iudeoz: id est qdā
libri h̄nt regū: p̄ regno
rū. k. Quī e. Elia.
int libros p̄phēticos.
Et nota quod liber dicitur p̄phē-
ticus: vel a. p̄phē-
tia ubi: ut Elaias: hic/
remias et cetera. Uel a. p̄phē-
tia facti: sic Iosue: Ju-
dicū: Regū. l. Qui
apud il. i. hebreos.
m. Agiographa. i. sa-
ctorum sc̄pt̄a. Agios enim
sc̄pt̄i: graphos sc̄ptura
dicitur. Et est agiographa
generale nomine om̄i li-
brorum sacre sc̄pture: sic
professor om̄i sanctorum: sed
tū restringit ad libros
quod non h̄nt aliquod p̄uale-
giū autētū. m. Quē
q̄nq̄z inci. i. q̄nq̄z p̄ti-
tiōibz: q̄ sūt p̄ fāt fāt.
Quattuor enim psalmi
terminātūr fāt fāt.
Ubi aut̄ sunt tales q̄tuor terminatiōes: q̄nq̄z sūt p̄tiōes: ut
patet in manu vbi sūt q̄nq̄z digitūr tūm q̄tuor apturē. Nam q̄nq̄z
p̄tiōes dicit Hiero. ee. v. libros. Sed Aug. p̄bat vnu libru-

nō hester. Atque ita sūt p̄f
veteri legi libri vigintiduo:
id est moysi q̄nq̄z: p̄phetaꝝ
octo: agiographoz nouē.
Quod q̄ nonnulli Ruth et ci-
nōth inf agiographa scri-
putent: et hos libros i. sud
putent numero supputā-
dos: ac p̄ h̄c p̄scē legis li-
broꝝ vigintiqt̄tuor: q̄s sub
uero vigintiqt̄tuor senio-
rū apocalypsis iohānis i-
ducit adorantes agnū et co-
ronas suas p̄strat̄ vultibz
offerentes: statibz corā q̄ttu-
or aialibz oculat̄ aī et re-
tro: id est ī p̄teritū et i. futurū
respiciētibz: et indecessa vo-
ce clamātibz: Sanctus sacer-
dotus dñs deo oipotēs qui
erat: et q̄ est: et q̄ vētū est.
Hic plōḡ sc̄pturarū q̄si
galeatū p̄ncipiū oibus li-
bris q̄s de hebreo vñm i.
latinū quēire p̄t: ut scire
valeam q̄cqd extra hos ē
inf apocrypha ēē ponēdū.
Igitur sapia q̄ vulgo salo-
monis inscribit: et iesu filij
syrach liber: et iudith et to-
bias: et pastor nō sūt i. cano-
ne. Unde abeoz primū li-
brū hebraicū reperti. Se-
cūdus grecus est: quod ex ipa-
phrasin probari p̄t. Quē
cū ita se habeat: obsecro te
lector ne labore meū rēp-
hēsionē esties antiq̄z. In
tabernaculū dei offert vnu
q̄s q̄d p̄t: Alij aux et ar-
gētū et lapides p̄ciosos: alijs
byssū et purpurā et coccus
offerunt et hiacynthū. Nō
biscū bñ agit si obtulerim
pelles et capraz pilos. Et
tū apls cōtēptibiliōra nra
magis necessaria iudicat.
Tū et tota illa tabernacu-
li pulchritudo et p̄r singu-
las species ecclie h̄sentis
futureq̄ distinctio pellibz
tegēt et ciliis ardoreq̄ so-
lis et inuriam imbrium ea
quæ viliora sūt prohibēt.

Ego. xxv. v. Cōtēptibiliōra. i. Cor. xix. c. 5. Taber-
naculi p. i. cortinaz. a. Et p̄lin. Et p̄ id ē. b. Et ciliis
i. sagi. a. Lege ḡ o lector: samuel q̄ p̄tēt duos p̄mos li. regū.

Egit vir vnu vñm vñm. Sicut dicitur
q̄d p̄tēt regeta sua scripto cō-
tēptibiliōra. Et p̄lin. Et p̄ id ē. b. Et ciliis
i. sagi. a. Lege ḡ o lector: samuel q̄ p̄tēt duos p̄mos li. regū.

Expositio

a Et malachim: qui continet duos ultimos reguz. **b** un
Hiero^o vocat suū: quia de hebreo veraciter translatis in lati-
nū. **b** Cet interptē: id est verū translatorē. Interps est
est qui fideliter ea que audis vel videt exponit. **c** Cet p
raphrastē: id falsū locutore. Sic exponit quidā. Sed veri-
potest dici paraphras-
tes: qui interpretatiōis
veritatem omnino nō se-
quis: tamen veritati p
posse innitit: ita q̄ a lē-
tentia nō declinat: licet
a verbis exprobiter. Et
dicit a para qđ ē iuxta
et phrasēs qđ est locu-
to. Unde Hiero^o in
originali sup. Nau di-
cit: Hoc iux septuagī-
ta paraphrastes dixi-
mus: ne aliquā tribua-
tus sardanapalo oc-
casionem reprehendem-
di. Alter accipitur su-
per illud Esa. xxvii. a.
Quis dabit me spinā
et veprem. Ibi dicte
Slo. Paraphrastes:
id est metaphysicos: et
ita equiuocum est.
d Coniectorem: id
est yatinatorem.

Lege ergo primuz samuel e
a mālachim meuz. Ades inq
meū. Quicquid cīm crebr
vertendo et emendando sol
licitius et didicim^o et tenem^o
nostrū est. Et cū intelleixeris
b qđ ante nesciebas: vel inter
ptem me estimato si grat' es
c vel parāphrastē si ingratus
q̄q̄z mibi omnino cōscius nō
sim mutasse me quippiaz de
hebraica veritate. Certe si i
credulus es/lege grecos co
dices et latinos: et pfer cū hil
opusculis que nup emenda
uimus: et vbi cūq̄z discrepa
re inter se videris/interroga
quilibet hebreoz cui magis
accōmodare debeas fidem:
et si nostra firmauerit nuto or

Sed et vos tecum. Quia propter pugnaciam: ubi moneta paula et custos chiusi ut orient per eo. **Adyrrbo. Myrram** in yrrthi: vnguentum: myrra myrrae: arbor: vel ena gummi: sicut nardus nardi vnguentum est: nardus nardi arbor vel gummi. **Caput.** Caput christi: diuinitas eius est. **Unde.** i. Cor. xi. a. Omnes viri caput christus: Caput vero mulieris vir: caput vero christi deus. Caput ergo vnguentum qui eum verum deum adorat et credit. **Pedes** vero vnguentum qui eum verum hominem credit. **Arrianus** caput non vnguentum: qui christum puram creaturam esse assertum. **Manichei** pedes non vnguentum: qui christum corpus phantasticum habere finiunt. Christum in sepulchro querit: qui eum resurrexisse non credit. Tales sunt seducei qui resurrectionem mortuorum negant. **In sepulchro.** Quidam qui non creditis christum adhuc mortem detinere: sed creditis resurrexisse: et in hoc maiores vestis magdalena: que querebat viuum cum mortuis. **Rabido.** id est insano. **Circumcunt ciuitatem:** id est ecclesiam ad decipiendum et deuorandum: sicut aduersarii nostri diabolus qui circumdantque deuoret. i. Pet. v. c. **Et ita circumire ciuitatem** accipit hic in malo. In Psalmo vero ubi dicit: famelici patiens ut canes et circumibunt ciuitatem: accipititur in bono: id est iudei in fine conuersari ad deum: sicut famelici canes fidem auide deglutiunt et circuibunt de ciuitate in ciuitatem querentes doctores quos eos instruant in fide ecclesie et confirmem. **Ego scies hunc** tu te. Quidam vos orate pro me: ego autem pro eos non loquar: sed diligenter copescam labia mea. **Froliscit ergo** plagi sancti hieronymi

**Reuerendissimi in christo patris et dñi/ dñi Ioh
onis rē. Cardinalis Postilla super primū librum
Regum incipit. Expositio Ca. I.**

Etit vir ynus z̄. Sicut dictu ē in istroitu/libo
uite script⁹ est chronice:id est fīm successionē tēpo
qz qlibet rex gesta sua scripto cōmēdauit. Et vt
at Glo.primū librū scriptum samuel vſqz ad mortem
suā:deinde daniel: deinde salomon:z sic de alijs. Hieremia
bo oēs qttuor libros Regum cōdedit in ynu:z:od inde p̄z:qz id

est finis huius libri et Hieremie. Et cum sint tres ordines librorum
veteris testamenti: scilicet lex; prophetarum; agiographa: liber Regum in
secundo ordine tertius ordinatur. Et recte post Iudicium sequitur liber
Regum: quia iudicium secundum regnum eternum: et quod bene se iudicat in hac
vita ad regnum perueniet eternum. Unde. i. Cor. xii. 5. Si

ſe r̄bō vngit̄is c̄aput/que neq̄
b̄ q̄ saluatorē queritis in ſe-
pulchro/quibus iam ad pa-
trem christus ascendit: vt cō
tra latrantes canes q̄ aduer-
ſum me r̄abido ore deſequi-
unt: et circueſunt ciuitatē atq̄
in eo ſe doctos arbitran̄: ſi
alijs detrahant orationū ve-
ſtrarū clypeos opponatis.
¶ Ego ſciens humilitatē meā:
illijs ſemp ſentētie recorda-
bor: Dixi custodiā vias me-
as: vt non delinquam in lin-
guia mea. Pdolu ori meo cu-
ſtodiā: cum cōſisteret pec-
cator aduersū me. Obmutui
et hūiliat̄ ſū: et ſilui a bonis.
Explicit plogus.
Incipit liber Samuelis pri-

Explicit plogu

Incipit liber samuelis pr
mus. Ca. I.

Ca.

Dit vii
vn^o de ramis
thâum sopb

Regu. Ea coniecturam
nē asit samuelis p̄mittit auctor cōmēdationē p̄pis et⁹ dicēs:
Fuit vir vn^o. Vir nō sexu tñi: s̄z a virore p̄tutu. Un^o mō vni-
tate p̄sonę tñi: s̄z religiōis singlarietate et mēritis p̄statia. Un^o ḡ
nō mobilis nō vagabud⁹: s̄z p̄stas et stabilis. S̄z ois sapiēs et
ois vn^o sapiēs: stul⁹ ho nō est vn^o s̄z multiplex et variabilis.
Vñ Eccl. xxvij.b. Hō sāc⁹ in sapia manet sicut sol: Nā stul-
tus sicut luna mutat. De hac vnitate intelligit illud. i. Cors.
ix.v. Q̄ es q̄ in stadio currūt: oēs quidē currūt: sed vn^o accipit
brauiū: Sic de⁹ vn^o fides una/baptismū vn^o. Un^o etiā sana/
baſ post motū aque Joh. v.a. n. ~~De ramathaim so.~~
Dupliciſ b̄ exponit vñ Hiero. Ramathaim una dictio est:
et est nomen ciuitatis que sita erat

Mystice. **m** **H**uit vir **T**C. **I**ste vir christi est qui dicitur vir a **M**ysticis
Frate. **Z**ach. vi. d. **E**cce vir ories nomine eius. **H**iere. xxxi. d.
Mouuu faciet dominus super terram: semina circumcidabit virum. **Vn**: vni-
tate psalme: et **vñ**: i. unum ab illo. **E**sa. iiiij. a. Apprehendit septem mu-
lieres virum vnum. **H**ic fuit de ramathaim sophim: quem dicitur exel-
sa speculatio: id est de superna hierusalem. **E**t dicunt helchana. i. posse
suo dei: quod bene suavitate christo: ubi dicitur: **D**ominus possedit. **M**roueris
Aboraliter. **H**elchana est plenus qui debet esse vir a fratre. i. for-
nis et strenuus. **O**portet enim eum pugnare per plurimos. i. per se et sub-
ditos: et per plures callidos et fortes. i. malignos spiritus et per mundum
et per carnem. **E**pistola. vi. b. Induite vos armaturam dei: quia milites
christi: ut possitis stare aduersus istidas diaboli: quoniam non est nobis
collectatio aduersus carnem et sanguinem: supple tantum: sed aduersus
principes et potestates. **D**ebet etiam esse virum: ut vnum tantum appetat et non
plura. i. spiritualia si temporalia. **D**icitur. **Vn** petri a domino hoc requireatur: scilicet
vitam eternam sibi et subditis. **L**uc. x. g. **M**artha martha sollicita
est et dicit. **I**ste dicit esse. **D**e ramathaim sicut. Ramathaim interstat
excella duo. Et duplex celstudo requirit in plato. s. vi-
te et scientie. Sophim interstat specula vel scopulus: per quod intelligi
gunt alia duo que similiter in plato requiruntur: Per scopulum
constans patientia in aduersis: **E**t sicut sco-

2D Office

Troyer's

22 Dozalite